

ומארסין, אבל לא כונסין, ואין עושין סעודת אירוסין.

ומכח דברי המשנה זאת, טען רב חסדא כנגד דברי רבי יוסי, שיש לדרוש בקל וחומר מהאבלות על חורבן הבית, שיהיה מותר לארס תוך שלשים.

ומשנינן כי תניא [תנן] הדיא משנה, שמותר לארס קודם תשעה באב, אין זה מדובר בשבוע שחל בו אב, שאסור לכבס בו, כי בשבוע זה אסור גם לארס בו.

אלא בקודם דקודם. בשבוע שלפני השבוע שחל בו אב, שמותר לארס בו, ואז מותר גם לכבס בו.

ובטל הקל וחומר של רב חסדא.

אמר רבא, והרי "קודם דקודם" שבוע שחל בו תשעה באב, נמי יש לדרוש ממנו קל וחומר:

ומה במקום שאסור לישא וליתן — מותר ליארס.

תוך שלשים, שהוא מקום שמותר לישא וליתן — אינו דין שמותר ליארס!

ומשנינן: לא תימא דרבי יוסי אומר: כל הנשים יתארסו.

אלא אימא: כל הנשים ינשאו, חוץ מן האלמנה, מפני האיבול, לפי שיש שמחה בנישואין, ובזמן האיבול היא אסורה בשמחה.

מג-ב והוינן בה: וכי לית ליה לרבי יוסי את הצורך להבחין בין זרע הבעל הראשון לזרע הבעל השני?

ומשנינן: איבעית אימא אכן רבי יוסי לית ליה, אין הוא חושש להבחנה!

ואיבעית אימא: לעולם אית ליה לרבי יוסי שיש צורך בהבחנה.

ואימא הכי: רבי יוסי אומר: כל ארופות גרושות — ינשאו. שבהן אין צורך להבחנה. חוץ מן הארוסות האלמנות, מפני האיבול.

ופרכינן: אי הכי, היינו מה שאמר רבי יהודה!

שגם הוא מתיר לארוסה גרושה להנשא מיד, ובארוסה אלמנה גם הוא מודה שלא תנשא מיד מחמת האיבול, שהרי נישואין שמחה הם.

ומשנינן: איכא בינייהו, נשואה — אם מותר לה ליארס מיד.

רבי יהודה סבר: נשואה מותרת ליארס מיד, לפי שלא גזר על אירוסין משום נישואין.

ורבי יוסי סבר: נשואה אסורה ליארס.

וכך אמר רבי יוסי: כל הגרושות מן האירוסין ינשאו מיד.

כי אין הגירושין איבול, ואין צורך בהבחנה בגרושה מן האירוסין, שהרי לא התעברה מהארוס.

ואין רבי יוסי גוזר על ארוסה משום נשואה.

אבל על הנשואות שהתגרשו, ויש חשש שהן מעוברות, עליהן גזר רבי יוסי שאפילו לא יתארסו, כי אם נתיר להן להתארס יש לחשוש שיבואו להנשא, וזה אסור כי צריך אז הבחנה.

הא איתרוסי מיד — שפיר דמי גם לנשואות, ולא חששו לגזור שאם יתארסו שמא גם ינשאו, ולא תהא הבחנה!

אמר רבא: תריץ ואימא הכי:

רבי יוסי אומר: כל ארוסות גרושות ינשאו.

חויץ מן האלמנה, מפני האיבול.

וכמה איבול שלה? — שלשים יום.

ונשואות לא יתארסו — עד שיהא להן שלשה חדשים.

ותמהינן: איך אפשר לתרץ כך? וכי אלמנה מן האירוסין — מי אית לה איבול כלל?

והתני רבי חייא בר אמי: אם מתה אשתו כשהיא רק ארוסה —

לא אונן, ולא מיטמא לה.

וכן היא, לא אוננת, ולא מיטמאה לו.

מתה — אינו יורשה.

מת הוא — גובה כתובתה, אם כתב לה כתובה מן האירוסין.

וחוזרת בה הגמרא מכח הקושיה הזאת, ומפרשת אחרת.

אלא, לעולם יש לנו לומר כמו שביארה הגמרא תחילה, שדברי רבי יוסי "כל הנשים יתארסו", הן בנשואות. וחידושו של רבי יוסי הוא שאסור לה להתארס בימי האבל.

ומה שהקשינו לעיל מהברייתא האומרת ש"קודם הזמן" מארסין, יש לתרץ שברייתא זו אינה לדברי הכל, אלא מחלוקת תנאי היא

ותמהינן: וכי סבר רבי יוסי שנשואה שהתגרשה, אסורה ליארס מיד שמא תנשא!?

והתניא, רבי יוסי אומר: כל הנשים [והנשואות בכלל], יתארסו, חויץ מן האלמנה, מפני האיבול.

וכמה ימי איבול שלה? — שלשים יום.

וכולץ [הגרושות והאלמנות מן הנשואין] לא ינשאו משום הצורך בהבחנה — עד שיהו להן ג' חדשים!

ומוכח, שסובר רבי יוסי שנשואה מותרת ליארס מיד! ואיך אמרת שסובר רבי יוסי שנשואה אסורה ליארס!?

ומשינין: האי — מאי קושיא?

אילימא, משום דקתני בברייתא: רבי יוסי אומר כל הנשים יתארסו.

מי אלימא ברייתא זו ממתניתין, דאוקימנא שהעמדנוה בארוסות גרושות ינשאו.

הכא נמי נעמיד את הברייתא הזו שהיא אומרת: כל ארוסות גרושות ינשאו!

אלא מסיפא של הברייתא יש להקשות:

דקתני: וכולץ לא ינשאו עד שיהו להן ג' חדשים.

ובהכרח שהמדובר ב"כולץ" הוא בנשואות, שלא ינשאו עד שלשה חדשים. כי הרי העמדנו את הרישא שרבי יוסי אומר ארוסות גרושות ינשאו מיד, ולא גזרו בהן לאסור משום נשואות שהתגרשו וצריכות המתנה.

ומוכח כי רק אינסובי, נישואין, הוא דלא יעשו הנשואות מיד.

שמחה, ולכן אסור לישא בימי האבל על החורבן.

אלא, אירוסין בלא סעודה — מי איכא שמחה עד שנאסור אירוסין בזמני אבל! ?

אלא, אמר רב אשי, אל תעמיד את האמור בברייתא לעיל שקודם הזמן מארסין במחלוקת תנאים, כי גם רבי יוסי מודה שאפשר לארס קודם הזמן בימי האבל על החורבן, לפי שאין שמחה באירוסין.

ומה שקשה לך מדוע אסר רבי יוסי על האלמנה להתארס, והרי יש להתיר לה מקל וחומר שמותר ליארס קודם הזמן, בימי האבילות על החורבן — יש לחלק ביניהם:

שאני אבילות חדשה של אשה על מות בעלה, מאבילות ישנה על חורבן המקדש.

ושאני אבילות דרבים על חורבן המקדש, מאבילות דיחיד על מות קרובו.

ולכן האבילות על החורבן קלה מהאבילות על מות בעלה, והחמיר רבי יוסי בה שלא תתארס, על אף שבאבילות על החורבן קודם הזמן הוא מתיר ליארס.

מתניתין

א. ארבעה אחין נשואין ארבע נשים, ומתו האחים.

אם רצה הגדול שבהם, שזכותו לייבם תחילה לפני שאר האחים, לייבם את כולן — הרשות בידו.

ב. מי שהיה נשוי לשתי נשים, ומת —

אם מארסים בזמן האבל. ויש האוסרים אירוסין בזמן האבל, וכמותם סובר רבי יוסי. ואילו הברייתא האומרת שקודם הזמן מארסים אינה לדברי הכל, אלא היא אינה סוברת כרבי יוסי.

דתניא: מראש חדש ועד התענית — העם ממעטין מעסקיהן מלישא ומליתן, מלבנות ולנטוע, ומליארס ומלישא.

שבת שחל תשעה באב בתוכה — אסור לספר ולכבם.

ויש אומרים: כל החדש אסור.

מתקף לה רב אשי: ממאי דהאסור ליארס שנאמר בברייתא זו הוא אסור ליארס ממש?

דלמא רק למיעבד לעשות סעודת אירוסין, שיש בסעודה שמחה, הוא דאסור.

הא ליארס בלבד, ללא סעודה, שאין בכך שמחה — שפיר דמי!

ומקשה הגמרא לרב אשי: **אי הכי, לדבריך, שאתה מפרש את דברי הברייתא שנמנעו העם מליארס הכונה היא עם סעודה אבל בחי סעודה מותר, אם כן זה שכתוב בה שנמנעו העם מלישא —**

לינשא נמי, נאמר שרק למיעבד סעודת נשואין הוא דאסור, הא לישא בלי סעודת נשואין שפיר דמי בימי האבל על החורבן! ?

ודוחה רב אשי את הקושיה הזאת: **הכי השתא! ? מהו הדמיון! ?**

בשלמא נשואין, גם בלא סעודה איכא

ביאתה או חליצתה של אחת מהן — פוטרת צרתה!

“וקראו לו זקני עירו” — הן, ולא שלוחן.

“ודברו אליו” — מלמד, שמשיאין לו עצה הוגנת לו.

א-תמ היתה אחת משתי היבמות כשרה לכהונה, ואחת פסולה, כגון שהיתה גרושה מבעל קודם —

שאם היה הוא ילד והיא זקנה, או שהוא זקן והיא ילדה, אומרים לו: מה לך אצל ילדה? מה לך אצל זקנה?

אם היה חולץ — חולץ לפסולה, ולא לכשרה כדי שלא יפסלנה לכהונה. ואף על פי שהוא אינו כהן, ואין זה נוגע לו, יש לו לדאוג שאחרים לא יפסידו בגללו.

כלך אצל שכמותך, ואל תשים קטטה בביתך!

ואם היה מייבם — מייבם בין לכשרה ובין לפסולה.

ומשנינן: לא לכל אדם התירו לייבם את כולך.

ולא צריכא משנתנו, אלא באדם עשיר דאפשר ליה לפרנס את כולך.

גמרא

שנינו במשנה: ארבעה אחים נשואין ארבע נשים, ומתו.

ופרכינן: אי הכי, אפילו טובא הרבה יותר נשים נמיו מותר לו לייבם, ומדוע נקטה המשנה ארבע יבמות!?

ומשמע מלשון המשנה שכל הארבעה מתו.

ומשנינן: עצה טובה קא משמע לן: ד' נשים — איין.

והוינן בה: וכי ארבעה אחין בלבד — סלקא דעתך שהיו כאן?

טפסי, יותר מארבע — לא!

אם כן, יוצא שמתו כל האחים ולא נשאר אח בחיים, ומי הוא זה שמייבם את כל ארבעת היבמות!?

כי חיבי דנמטייה שתגיע לכל אחת מהן קיום מצות עונה אחת בחדש.

לפי שעונה של תלמידי חכמים היא אחת לשבוע, מליל שבת לליל שבת, ובחודש יש ארבעה שבועות.

אלא אימא כך: אם מתו ארבעה אחים מתוך הרבה אחין — הרשות בידו של גדול האחים לייבם את ארבע היבמות כולך.

שנינו במשנה: מי שהיה נשוי שתי נשים, ומת, ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה.

והוינן בה: וכי שבקי נותנים ליה את הרשות לשאת את כולך לעצמו, והרי יש לנו לדאוג כיצד יפרנסן?

והוינן בה: ונייבם לתרוייהו, לשתיהן!

והתניא: נאמר בפרשת יבום [דברים כה]: